

Nr 86

Av herr Ståhl, *angående differentierad vård av de svårartade ungdomsbrottslingarna.*

I den livliga debatten om den tilltagande ungdomsbrottsligheten har ofta, bl. a. under en interpellationsdebatt i första kammaren vid höstriksdagen, starkt betonats, att de största svårigheterna vållas av ett antal särskilt svårbehandlade element. Samma konstaterande gjordes häromdagen av direktör Burman i Stockholms stads nykterhetsnämnd vid en konferens om ungdomsfylleriet och den tilltagande alkoholbrottsligheten bland ungdomar. Det intygas från skilda håll, att de grävsta brotten ofta begås av denna grupp ungdomsbrottslingar. Det är dessa element som ofta tar ledningen i städernas ligabildningar. Och från ungdomsvårdsskolorna vittnas, att det i stort sett är samma klientel som även där vållar de största svårigheterna, förpestar atmosfären och förleder relativt oskyldiga ungdomar längre in på brottets väg.

Dessa iakttagelser synes ge stöd åt den från olika håll framförda uppfattningen, att bland klientelet unga lagöverträdare liksom bland de äldre förefinnes ett antal abnorma människor, en del behäftade med hjärnskador och andra defekter. Att, såsom hittills i stort sett varit fallet, låta dessa unga människor genomgå ungefär samma behandling som och tillsammans med den stora gruppen mer normala ungdomsbrottslingar framstår såsom oriktigt och olyckligt för såväl de ungdomar, som tidigt behöver komma under bästa möjliga behandling och vård, som det samhälle och de laglydiga medborgare, som måste skyddas mot brottslingarnas framfart. Att icke mer allvarliga försök gjorts att här nå fram till en effektivare differentiering av det unga klientelet synes också bottna i en modebetonad övertro på en viss miljöpåverkans omskapande och korrigerande effekt. Den tilltagande och allt grövre ungdomsbrottsligheten måste vid detta laget sägas ha ådagalagt behovet av grundlig omprövning, en omprövning som brådskar.

Gärna skall vitsordas, att även den som till fullo inser behovet av en dylik differentiering ställer sig frågande hur den i praktiken skall kunna utformas. I åtskilliga andra länder har man som bekant för detta ändamål tillskapat särskilda ungdomsdomstolar, vilka, med den garanti för rättssäkerhet som domstolsförfarandet ger, förordnar om undersökning ur både psykiatriska, psykologiska och sociala synpunkter, alltså i stort sett en parallell till domstolsförfarandet hos oss. En sådan utväg vore kanske fram-

komlig även här. Den inger likväl vissa betänkligheter dels på grund av den ökade arbetsbelastning som skulle läggas på våra domstolar, dels också därför att ungdomsbrottslingarnas behandling i vårt land åvilar de kommunala barnavårdsnämnderna.

Att här anvisa lämpligaste och bästa utväg ställer sig svårt, eftersom det ligger i öppen dag, att i varje fall många av våra barnavårdsnämnder, även med tillgång till den medicinska expertis som på orten är tillgänglig, icke överallt är skickade för en så speciell och svår uppgift som en dylik differentiering skulle innebära. Självfallet måste tillvägagångssättet i dessa spörsmål underkastas noggrann och sakkunnig — men även skyndsam — utredning innan konkreta förslag kan framläggas. Bland de möjligheter som i övrigt är tänkbara må framhållas, att våra åklagare utifrån sin ingående erfarenhet av människor av detta slag skulle kunna i varje fall föreslå, till vilken instans en ung lagöverträdare skulle hänvisas. Möjligen kunde man för just det svårare klientelet tänka sig att även hos oss särskilda ungdomsdomstolar inrättades.

Då åtgärder för en gentemot de unga lagöverträdarna mer human och ur samhällsskyddets synpunkt mer effektiv behandling av dessa unga människor är uppenbart påkallade, framstår en bättre differentiering av särskilt de grövre ungdomsförbrytarna som ett, med hänsyn till den nu oroväckande situationen, brådskande behov. Vilka vägar som för detta ändamål skall beträdas torde närmare få prövas av en för ändamålet tillsatt, allsidig utredning.

Med stöd av vad som här anförts föreslår jag,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte begära en allsidig och skyndsam utredning av möjligheterna att differentiera det svåra klientelet unga lagöverträdare, så att även abnormala och svårartat samhällsfarliga tidigt kan erhålla bättre behandling och vård än för närvarande och därigenom även samhällsskyddet på ett mer tillfredsställande sätt än hittills kan tillgodoses.

Stockholm den 23 januari 1959

Manne Ståhl